

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021

Besluit tot wijziging van het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft, het Besluit prudentiële regels Wft, het Besluit financiële markten BES en enige andere besluiten op het terrein van de financiële markten (Wijzigingsbesluit financiële markten 2021)

Ministerie van Financiën, 25 oktober 2021

1. Inleiding

Een voorontwerp van het Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 is van 1 juli 2020 tot en met 13 augustus 2020 openbaar geconsulteerd. Daarop zijn 22 reacties ontvangen, waarvan 18 openbaar. De openbare reacties zijn afkomstig van Adfiz, de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB), het Verbond van Verzekeraars, de Autoriteit Financiële Markten (AFM), de Organisatie van Financiële Dienstverleners (OvFD), Stroomversnelling, Moneyview Research, Kring van Pensioenspecialisten, de Nederlandse Vereniging van Hypothecair Planners (NVHP), Commissie Financiële Dienstverlening (CFD), de Algemene Nederlandse Vereniging van Reisondernemingen (ANVR), Zorgverzekeraars Nederland, de Consumentenbond en vier zelfstandige adviseurs en/of bemiddelaars. Het ministerie van Financiën is degenen die een reactie op het geconsulteerde voorontwerp hebben gegeven, erkentelijk voor hun bijdragen en zal daarin in dit verslag op hoofdlijnen op ingaan.

Na afloop van de internetconsultatie van het Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 is besloten om de artikelen met betrekking tot het schrappen van de kennis- en ervaringstoets in een apart besluit op te nemen. Deze artikelen zijn opgenomen in het Besluit van 5 maart 2021 tot wijziging van het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen in verband met het vervallen van de kennis- en ervaringstoets bij het treffen van energiebesparende voorzieningen (Stb. 2021, 129). Reden daarvoor is dat het Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 vanwege de daarin opgenomen wijziging van een ander artikel in het Besluit gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft (BGfo) eerst dient te worden voorgehangen bij de Eerste en Tweede Kamer. Dit zou de inwerkingtreding van de gewijzigde artikelen met betrekking tot het schrappen van de kennis- en ervaringstoets vertragen. De consultatiereacties die zien op het schrappen van de kennis- en ervaringstoets worden in onderhavig verslag behandeld.

2. Schrappen kennis- en ervaringstoets

In veel van de consultatiereacties wordt aangegeven dat het vervallen van de kennis- en ervaringstoets niet in het belang van de consument wordt geacht. Opgemerkt wordt dat de kennis- en ervaringstoets enkel vervalt voor aanvullend hypothecair krediet van maximaal € 25.000 dat daadwerkelijk wordt besteed aan bepaalde energiebesparende voorzieningen. Naar aanleiding van de reacties is verduidelijkt dat een kennis- en ervaringstoets uitsluitend achterwege kan blijven indien een aanvullend hypothecair krediet wordt afgesloten binnen vijf jaar na afsluiten van het oorspronkelijke hypothecair krediet waarmee de woning is gefinancierd.

Daarnaast is in een consultatiereactie opgemerkt dat de kredietwaardigheidstoets de consument geen inzicht geeft in het belang van het meenemen van de eigen persoonlijke en financiële positie bij het afsluiten van een aanvullend hypothecair krediet en wordt voorgesteld om de kennis- en ervaringstoets alleen te schrappen voor kredieten tot € 9.000. Tevens is gevraagd of de consument zich wel bewust is van de risico's bij het afsluiten van hypothecair krediet via execution only. Opgemerkt wordt dat gekozen voor het maximale bedrag van € 25.000 aangezien de meeste woningeigenaren dan de energiebesparende voorzieningen in het kader van een wijkgerichte aanpak kunnen financieren via een aanvullende hypotheek. Bovendien kiest een consument via execution only al om geen advies in te winnen, en kiest daarmee voor een ander distributiekanaal dan advies. Een consument die advies wil, kan altijd naar een adviseur gaan. Die kan breder adviseren en alle producten voor de consument met elkaar vergelijken. Het risico voor consumenten is derhalve beperkt, met name omdat uitsluitend energiebesparende voorzieningen kunnen worden gefinancierd.

Ook is in de consultatiereacties opgemerkt dat het schrappen van de kennis- en ervaringstoets een verschraving van het integraal advies tot gevolg heeft. Het schrappen van de kennis- en ervaringstoets staat los van de keuze van de consument voor het afsluiten van een hypotheek via execution only of via advies. De consument staat het vrij te kiezen via welk distributiekanaal hij een hypotheek wil verhogen. Een integraal advies via een financieel adviseur blijft mogelijk.

Daarnaast is opgemerkt dat het schrappen van de kennis- en ervaringstoets voor de financiering van energiebesparende voorzieningen arbitrair lijkt en dat het ertoe kan leiden ook voor andere soortgelijke transacties de bestaande verplichting voor het afnemen van een kennis- en ervaringstoets te laten vervallen. In het verlengde daarvan is ook opgemerkt dat de leennormen met € 25.000 worden opgerekt. Er is bewust gekozen om de kennis- en ervaringstoets alleen te laten vervallen als het gaat om het verhogen van een hypotheek voor bepaalde energiebesparende voorzieningen. Deze energiebesparende voorzieningen zijn over het algemeen binnen 10 à 15 jaar terug te verdienen, dat wil zeggen dat de energiebesparing minimaal gelijk is aan de kosten van de investering als die met een hypothecair krediet wordt gefinancierd. Het risico voor de consument blijft op deze manier beperkt.

Tenslotte is opgemerkt dat niet wordt gekeken naar de energiebesparing en waarde verhoging van de woning en dat prestatieniveaus zouden moeten worden opgenomen in plaats van een lijst met energiebesparende voorzieningen. Het wordt niet wenselijk geacht om via financiële regelgeving te sturen op het realiseren van een bepaalde minimale energieprestatie van woningen.

3. Actieve provisietransparantie

In een groot aantal van de consultatiereacties wordt ingegaan op de verplichting tot actieve provisietransparantie bij schadeverzekeringen. Een groot aantal van de reacties onderschrijft het idee achter transparant zijn over de vergoeding die tegenover de dienstverlening staat, maar plaatst daarbij kanttekeningen. In een aantal consultatiereacties is onder meer aangegeven dat actieve provisietransparantie zou moeten zien op exacte nominale bedragen, in plaats van gemiddelden. Naar aanleiding van de consultatiereacties zijn verschillende gesprekken gevoerd met stakeholders. Hierna is besloten om actieve provisietransparantie vorm te geven als een verplichting om de consument te informeren over het nominale bedrag dat aan provisie is ontvangen met betrekking tot de afgesloten schadeverzekering. Het besluit is op dit punt aangepast.

In een aantal reacties is opgemerkt dat een onderbouwing voor het stellen van regels ten aanzien van actieve provisietransparantie ontbreekt. Daarnaast wordt in de consultatiereacties opgemerkt dat de prijsopbouw van veel andere producten niet transparant is. Naar aanleiding van deze reacties is de nota van toelichting uitgebreid en is toegelicht welk belang consumenten hebben bij het inzicht in de provisie die een adviseur ontvangt. In de reacties is ook gevraagd om de verplichting tot actieve provisietransparantie mede te laten gelden voor advies dat wordt gegeven aan kleine en middelgrote ondernemers. Deze suggestie is niet overgenomen; voor uitbreiding van de verplichting naar de zakelijke markt is op dit moment onvoldoende aanleiding. Het gesprek over de dienstverlening wordt op de zakelijke markt reeds veel nadrukkelijker gevoerd. Een zakelijke klant kan bovendien op basis van de huidige provisietransparantie het exacte provisiebedrag opvragen. Mede naar aanleiding van de consultatiereacties is aan het besluit een evaluatiebepaling toegevoegd, aan de hand waarvan na drie jaar zal worden bezien of er aanleiding is om actieve provisietransparantie uit te breiden naar de zakelijke markt. Hierbij zal tevens worden geëvalueerd in hoeverre sprake is van het risico dat het gelijke speelveld tussen tussenpersonen en directe aanbieders wordt verstoord, zoals is signaleerd in een enkele consultatiereactie.

Tenslotte is in een consultatiereactie gevraagd duidelijkheid te verschaffen over de positie van de vrijgestelde bemiddelaar. Het Wijzigingsbesluit verandert diens positie niet. Deze opmerking heeft daarom niet tot wijzigingen geleid.

4. Geautomatiseerd advies

In de ontvangen consultatiereacties wordt ingegaan op de eisen die met het Wijzigingsbesluit worden geïntroduceerd voor het aanbieden van een geautomatiseerd advies. In de reacties zijn onder meer vragen gesteld over de definitie en reikwijdte van het artikel dat ziet op

geautomatiseerd advies. De nota van toelichting is daarop uitgebreid ten aanzien van de definitie van geautomatiseerd advies. Tevens is verduidelijkt dat voor de financiële dienstverleners de vergunningplicht voor adviseren ongewijzigd blijft.

Daarnaast zijn enkele vragen gesteld over de norm, waarbij is gevraagd naar verduidelijking en nadere invulling van de term 'verantwoordelijk'. De financiële dienstverlener bepaalt wie als verantwoordelijke dient te worden aangewezen voor het financieel advies en is verantwoordelijk voor de mogelijkheid dat de verantwoordelijke adviseur zich kan uitspreken over het geautomatiseerde advies. De reacties op dit punt hebben niet tot aanpassingen geleid.

Tenslotte is naar aanleiding van de consultatiereacties in de nota van toelichting verduidelijkt dat de waarborgen die gelden voor geautomatiseerd advies zien op alle risico's, en niet enkel op het systeemrisico.

5. Onafhankelijk advies complexe producten

In de ontvangen consultatiereacties worden opmerkingen gemaakt over het onafhankelijk advies bij complexe producten. Onder meer is gevraagd om de titel 'onafhankelijk adviseur' wettelijk te verankeren. Hiervoor is niet gekozen omdat het per product kan verschillen of op afhankelijke of onafhankelijke basis een advies wordt verstrekt.

Daarnaast is gevraagd om de term 'afhankelijk advies' te schrappen en uitsluitend de term 'onafhankelijk advies' nader in te kaderen. Deze suggestie heeft niet tot aanpassingen geleid omdat het criterium voor onafhankelijk advies niet nieuw is, en ook wordt gebruikt in artikel 58a BGfo, dat ziet op beleggingsondernemingen die cliënten adviseren. Voor financiële dienstverleners die adviseren over complexe producten is bij dit artikel aangesloten.

6. Groepsvvgb

In een van de ontvangen consultatiereacties wordt ingegaan op het onderdeel dat ziet op de gegevens die een groepsmaatschappij dient te verstrekken bij een kennisgeving bij een voorgenomen wijzigingen binnen een groep die, kortgezegd, tot gevolg hebben dat een gekwalificeerde deelneming in een financiële onderneming zal houden, verwerven of vergroten, terwijl door DNB eerder al een verklaring van geen bezwaar is verleend die geldt voor alle groepsmaatschappijen gezamenlijk (groeps-vvgb). Op onderdelen heeft de consultatiereactie betrekking op het voorstel voor de Wijzigingswet financiële markten 2021, waarmee de hiervoor omschreven verplichting in de Wft wordt geïntroduceerd.

In de consultatiereacties wordt gevraagd om de te verstrekken gegevens bij een melding uit te werken op wetsniveau, in plaats van bij algemene maatregel van bestuur. Zoals ook in de memorie van toelichting bij het voorstel voor de Wijzigingswet financiële markten 2021 is opgemerkt, is overwogen dat een uitwerking van de bij een melding te verstrekken gegevens op het niveau van algemene maatregel van bestuur passend is, gelet op de bestaande systematiek van de Wft. Daarnaast wordt in de consultatiereactie aandacht gevraagd voor de te verstrekken gegevens, waarbij wordt opgemerkt dat het enkel die gegevens zou moeten betreffen die zijn gewijzigd sinds de toekenning van de oorspronkelijke groeps-vvgb. In de artikelsgewijze toelichting is reeds opgenomen dat de bij een melding te verstrekken gegevens te beperken tot gegevens die verband houden met de voorgenomen wijziging en tot gegevens waarover de toezichthouder nog niet beschikt. Een verdere verduidelijking hiervan is niet noodzakelijk bevonden.

7. Overig

In een van de consultatiereacties wordt verzocht om in de toelichting expliciet op te nemen dat het feit dat Nederlandse banken voortaan betaal- en spaarrekeningen in euro's kunnen aanbieden in Caribisch Nederland zonder daarvoor over een BES-vergunning te beschikken, niet een verplichting meebrengt om dergelijke rekeningen aan te bieden. In het algemeen deel wordt genoemd dat de wijziging van het Bfm BES dient om de bestaande wettelijke belemmering weg te nemen en de Europees-Nederlandse gedragsregels van toepassing zijn, en in de artikelsgewijze toelichting wordt genoemd dat banken voortaan eurrekeningen beschikbaar 'mogen stellen'. Hiermee komt reeds voldoende tot uiting dat Europees-Nederlandse niet verplicht zijn om eurrekeningen aan te bieden.

Tenslotte is opgemerkt dat de uurtarieven die in het besluit worden gehanteerd voor het ramen van de nalevingskosten niet de werkelijke kosten benaderen. Het berekenen van de administratieve lasten vindt plaats aan de hand van een vaste systematiek, zoals neergelegd in het Handboek meting regeldrukkosten, waarbij wordt uitgegaan van standaardtarieven voor intern personeel bij bedrijven.

8. Vervolgtraject

Het Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 is met de bijbehorende toelichting bij beide Kamers der Staten-Generaal voorgehangen, waarna het aanhangig wordt gemaakt bij de Afdeling advisering van de Raad van State. Voor de planning kijkt u op www.wetgevingskalender.nl.